

Τί είναι η ελεημοσύνη και πώς εφαρμόζεται:

Πώς να περιγράψουμε το σκεύος της αγάπης, το όργανο και το μέσο, που ο πλάστης Θεός επικοινωνεί με τα πλάσματά του; Πώς να περιγράψουμε αυτήν, που μόνη της ονομάστηκε θυγατέρα του Θεού και χειριστής των απέραντων θησαυρών;

Όταν ο άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων ήταν νέος, σκεπτόταν να εφαρμόσει στο βίο του τη συμπάθεια και ελεημοσύνη. Τότε προσωποποιείται αυτή η παναρετή και ως χαριτωμένη πριγκίπισσα του είπε: «είμαι η πρώτη θυγατέρα του Θεού. Όποιος με προ-τιμήσει και αγαπήσει τον οδηγώ προς τον Πατέρα μου!». Αυτή είναι η ελεημοσύνη και όποιος πράγ-ματι επιθυμεί τη σχέση και συνοίκηση με τον Πατέ-ρα της Θεό, ας φροντίσει να την αποκτήσει ή μάλλον να την εφαρμόσει σε όλη του τη ζωή.

Μήπως δεν είναι αυτή, που ανάγκασε το Θεό να δημιουργήσει την κτίση, για να της μεταδώσει από τους θείους θησαυρούς της παναγάπης του; Τί άλλο νόημα έχουν τα ιερά λόγια της Γραφής, για τον απερίγραπτο και υπεράγαθο Θεό, ο οποίος «δε λυπήθηκε ούτε το μονογενή του Υιό, αλλά τον παρέδωσε στο θάνατο για χάρη όλων μας»; (Ρωμ. 8,32). Ποιός νους, ποιά διάνοια, ποιά γλώσσα μπορεί να περιγράψει ή να εκφράσει αυτήν την πράξη; Τόση μεγάλη θέση έχει η ελεημοσύνη

κοντά στο Θεό, ώστε αποκαλύπτεται ότι «για τον εύσπλαχνο η τελική κρίση (του Θεού)θα είναι θρίαμβος»! (Ιακ. 2,13).

Να λοιπόν μέσο σωτήριο και επικερδές! Να μέτρο άριστο και επωφελές! Να τρόπος και μέσο απλούστατο και πάντοτε εύκολα πραγματοποιήσι-μο σε κάθε καιρό και τόπο και περίσταση! Δεν θα μας έφτανε ούτε ο χώρος, ούτε ο χρόνος, αλλ' ακόμη και η ικανότητα, αν θελήσουμε να περιγρά-ψουμε τους τρόπους και τα μέσα στη μακρά της ιστορία, που εφαρμόστηκε η μακάρια αυτή αρετή της ελεημοσύνης, όχι μόνο στη λογική μας φύση, αλλά και στην άλογη, αφού «ο δίκαιος λυπάται τις ζωές των κτηνών του» (Παρ. 12,10).

Ω μακάρια κόρη του Βασιλιά των Ουρανών, που ανάγκασες και τον ίδιο τον Πατέρα σου να σταυρωθεί, γι' αυτούς που τον αρνήθηκαν! Με την ίδια θεοπρεπή συμπάθεια πλησίασε και εμάς τους σκληρόκαρδους και μετάδωσέ μας από τα στοιχεία της ιδιότητάς σου, ώστε να σου μοιάσουμε κατά το δυνατό, αφού δεν επιθυμείς το θάνατό μας!

Όπως προαναφέραμε, η ελεημοσύνη είναι η έ-μπρακτη και εφαρμοσμένη αγάπη και άρα δεν περι-ορίζεται σε μονομερείς εκδηλώσεις. Ένα από τα χαρακτηριστικά της αγάπης, όπως ο Παύλος το πε-ριγράφει, είναι ότι «ου ζητεί τα εαυτής», δηλαδή εί-ναι ανιδιοτελής. Πρέπει και η έκφρασή της, μέσω της ελεημοσύνης, να είναι ανιδιοτελής. Τα προσό-ντα της είναι ότι «δεν υπερηφανεύεται, είναι ευπρεπής, ξεχνάει το κακό» (Α' Κορ. 13,5), «όλα τα ανέχεται», υπομένει, συγχωρεί, βαστάζει, όπως ο ίδι-ος ο πατέρας της Θεός.

Με αυτές λοιπόν τις εμπειρίες και διαθέσεις αν εφαρμοστεί η ελεημοσύνη, γίνεται ο ευκολότερος τρόπος της επιτυχίας του πνευματικού μας σκοπού, αυτού του ίδιου του προορισμού μας. Αν κρατούμε συνεχώς το συμπαθή τρόπο της ελεημοσύνης, πώς είναι δυνατό να περιπέσουμε στην πλάνη της αδι-κίας, της αποστροφής, της εκδικήσεως ή της εκμεταλλεύσεως του πλησίον, στον υλικό ή τον ηθικό τομέα, εφόσον αυτή μας πείθει να είμαστε έτοιμοι «να θυσιάσουμε τις ψυχές μας για τους αδελφούς μας»; (Α' Ιω. 3,16).

Η ελεημοσύνη δεν περιορίζεται τοπικά ή χρονι-κά, αλλά, ως καθήκον έμπρακτης αγάπης, βρίσκε-ται παντού και παρηγορεί όπου και όταν η περί-σταση το απαιτεί. Στη διπλή φύση του ανθρώπου, υλική και πνευματική, η ελεημοσύνη γίνεται «τοις πάσι τα πάντα», ώστε αν είναι δυνατόν να ευεργετήσει, με την παροχή των απαιτούμένων, όσους το δυνατό περισσότερους.

Ως επί το πλείστον η κοινωνική αντίληψη για την ελεημοσύνη περιορίζεται στις υλικές ανάγκες των ανθρώπων. Όμως, υπάρχουν και οι πνευματι-κές και ηθικές

ανάγκες, που απαιτούν συμπαράστα-ση. Η παρηγοριά στο πνευματικό μέρος, από αυτούς που μπορούν να την προσφέρουν, είναι μεγά-λης σημασίας, γιατί ο κίνδυνος είναι ψυχικός και η ζημιά τεράστια αν δεν προσφερθεί. Δεν θα περιγράψουμε τη λεπτομέρεια αυτού του τρόπου με τον οποίο η μακάρια ελεημοσύνη προλαμβάνει και παρηγορεί, γιατί είναι σε όλους και πάντοτε γνωστή. Μόνο παρακαλούμε όσους είναι υπεύθυνοι γι' αυτό, να δώσουν προτεραιότητα σε αυτήν τη διακονία, ώ-στε να προλάβουν πιο δυσάρεστες καταστάσεις, που ειδικά στην εποχή μας περισσεύουν.

Δεν είναι ελεημοσύνη να προλάβει κάποιος τον κίνδυνο αυτού που έχει άγνοια ή αυτού που πλανή-θηκε, όταν τα αίτια τον ωθούν στην αυτοκτονία, πράγμα που θα του στοιχίσει όχι μόνο το παρόν, αλλά και αυτήν την αιωνιότητα, που είναι ο σκοπός και στόχος της ανθρώπινης προσωπικότητας; Αν όλος ο κόσμος δεν αντιστοιχεί με την αξία μιας προσωπικότητας, πόσος είναι ο έπαινος αυτού που θυσιάζεται για να προλάβει ένα θύμα αυτής της αποπλανήσεως;

Στο βίο του μεγάλου μας αγίου Νικολάου, βρί-σκουμε ένα κατάλληλο παράδειγμα, που αναφέρεται στο θέμα που αναλύουμε. Πτώχευσε ένας ευκατάστατος πατέρας τριών θυγατέρων και έφτασε σε απελπιστική κατάσταση. Σκέφθηκε να προαγάγει τις κόρες του στην ακολασία και να τις χρησιμο-ποιήσει σαν βιοποριστικό μέσο. Πρόλαβε μυστικά ο Άγιος και προίκισε τις κόρες για γάμο, τη μια με-τά την άλλη, και απέκλεισε τον όλεθρο. Τί μεγαλύ-τερο και αξιότερο έργο απ' αυτήν την ελεημοσύνη;

Είναι προτιμότερος ο στόχος της ψυχικής σω-τηρίας παρά της σωματικής. Τις σωματικές ανά-γκες, σαν καταφανείς, τις βλέπουν πολλοί και κάποιος θα προλάβει. Τα ψυχικά όμως τραύματα και οι ζημιές είναι για τους πολλούς αφανή και άγνωστα.

Ευλαβείς ποιμένες στην ιστορία της Εκκλησίας μας, πατέρες πνευματικοί, μεγάλοι ασκητές και αυστηροί φύλακες της ησυχίας και της ασκήσεως, στη φωνή της ελεημοσύνης, όχι μόνο εγκατέλειψαν την προσωπική τους ησυχία και το πρόγραμμα, αλλά με αυτοθυσία και επικίνδυνους κόπους άρπαξαν ψυ-χές από προφανείς κινδύνους. Πολλές φορές μάλι-στα αντάλλασσαν τους εαυτούς τους με ανθρώπους, που ήταν ισόβια σκλάβοι και δούλοι, για να σώσουν τους τελευταίους επειδή κινδύνευαν να χαθούν.

(Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Συζητήσεις στον Άθωνα, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 13, σ.132-137)

Πηγή: vatopedi.gr